జీవ-ఫలం

జ్ఞాపకం ఉందా? – మీరందరుకూడా బహుశః చూసే ఉంటారు: తారీఖు సరిగా గుర్తురావడంలేదు కాని, ఆంధ్రపత్రిక వెనుక పేజీనిండా అన్నీ అలాటి బొమ్మలే. ఎడమ చేతివైపున, క్రిందనుంచి ఎగువకు రెండో చిత్రం – తెలిసింది కాదూ? అందరికన్నా, ఎంత అందంగా ఉన్నారు – అచ్చులోనైనా – ఆ దంపతులు!

మీరందరూ చూసి...అప్పటికి హోయిపడి, ఆ మరుక్షణంలో ఆ మొగాలను మరిచిపోయి ఉంటారు. నేను, చూడగానే, నవ్వడం మొదలు పెట్టాను...ఆ సంగతి అనుకుంటే సరి, ఇప్పటికీ నాకు నవ్వు ఆగదు.

అందుకు ఎంతగాథ ఉందని?

—రోహిణి రెండో పాదం: నిప్పులు చెరుగుతూంది: అన్నీ, అద్దాలతలుపులు... అన్నింటికీ అంతో యింతో పగులు...అపుదల ఏమీలేదు...ఇక నా అవస్థ చెప్పాలా? – అయినా, అలాగే మంగలంలోపడి వేగుతూ ముచ్చెమటలు ధారకడుతూంటే మోచేయి క్రింద అద్దుడు కాగితం పెట్టుకుని...ఎలాగో ప్రూఫులు సరిచూస్తున్నాను. తోడు ఎవరూలేరు. బుద్ధిపొరబడి...చేతిక్రింద కుర్రవాడిని గొంతుతడుపుకొనేందుకు, "రెండుసోడాలు తీసుకరారా నాయనా" అని పంపితే ... అప్పటికి గంట అయింది...వాడిది అదే పోక, –– క్రిందనుంచి, అచ్చుపనివాళ్ళు...కాపీ అందీయ లేకపోతున్నానని మోత––ప్రభూ! పత్రికా సంపాదకుడి బ్రదుకు––పగవాడికన్నా వద్దు––

––ధూకుడుగా మెట్లమీద బూటుచప్పుడౌతే––ఎవరావచ్చేది, మనకోసం ఆ మిడసరిలగ్నాన అని...చేసే పని ఆపి, కలం పళ్ళసందున కటకటలాడిస్తూ పరకాయించాను...అవతలవైపునుంచి తలుపు అద్దంమీద టక – టక – పిలుపుమోగింది. కలం బల్లమీదకు విసిరేసి 'లోపలకు రండి' అని, పక్కకుర్చీలోంచి, కాగితాలూ పుస్తకాలూ తీసి చోటు చేశాను.

నాలుగుమూలలా చూసి...నావంక రెప్పవేయకుండా ఇంకా నిదానంగాచూసి, "మీరేనా – ఫలానా..." అన్నాడు. నేను అవునని, తల ఊగించగానే "నేను––ఫలానా" అని తానెవరో చెప్పాడు. నేను చాలా సంతోషించాను, విని. అదివరకు ఎన్ని కథలో ప్రకటించాను..ఉత్తరాలద్వారా దస్తూరి పోలికే కాని, ఆ భాగ్యశాలి పరిచయం అదివరకు నాకు లేదు.

"పత్రిక (నెలనెలా) అందుతున్నదా?" అదీ నాలుక చివరను మొదట అడిన ప్రశ్న...యీ వృత్తిలో అలవాటయింది.

"అహాఁ...అందుతూనే ఉంది. ఆలస్యం చేయకుండా నా కథలు అందిన వెంట వెంటనే ఆ సంచికలోనే ప్రకటిస్తూన్నారు...అందుకు--"

"అది మా విధి: చక్కని సామాగ్రి జతకూడినప్పుడు వినియోగించకపోతే...పాఠకులకు ఏం బదులు చెప్పగలుగుతాము?"

"అందుకు సంపాదకులూ, అలా అనుకున్నట్లయితే - యీపాటికి, కవులందరూ కిలకిలలాడుతూ ఉండకపోయినారా?"

"ఏమోలెండి...ఎవరి భాగ్యం వారిది?

అలా అని ఊరుకుంటున్నారా, మరి, ఎలికమీద పిల్లిని ఎక్కించకుండా..."

--సంభాషణ సహజమైన ధోరణిమారి, శ్రుతిమించే పాకంలోకి వస్తూంది: యిదేచావు వీళ్ళతో... మాకూ మాకూ అసలే అంతంత సయోధ్య: అందులో ఈ మధ్యవాళ్ళు వచ్చి, గాలిపోగుచేసి అక్కడిమాట యిక్కడా - ఇక్కడిమాట అక్కడా ఊది, చేతులు దులుపుకొని తమ దోవను తాము పోతారు: ఇక్కడ కొంపలంటుకుంటాయి.

నేను జవాబు చెప్పకుండా, ఆ మాట వినిపించుకోకుండా ఉండడం చూసి, అతడూ మౌనం దాల్చాడు. ఆ నిశ్శబ్దం మరీ కంటకంగా ఉంది...ఏమయేదో కాని, ఇంతలో ఎంతసేపటిక్రిందనో అదే పోకపోయిన బాయ్ సోడాలు పట్టుకువచ్చాడు...

పుచ్చుకోనన్నాడు...నేను బలవంతం చేయకపోతే బాగుండదాయెను...అందుకోసం, అదికాదని, కుర్రవాణ్ణి టీ తీసుకురమ్మని మళ్ళా పంపాను...యీలోపల యిద్దరం సిగరెట్లు ముట్టించాము...

"ఏమండీ...ఎవరా అమ్మాయి?" -- ఉపోద్ఘాతం ఏమీ లేకుండా, ఏమాత్రమూ తడుముకోకుండా ప్రయోగించాడు ఆ ప్రశ్న. నా కెలా అర్థం అవుతుందీ?

"ఎవరు?"

"ఆమె...మీ పత్రికలో వారం వారం కథలు వ్రాస్తూన్నది. మేమిద్దరమే కదా...ఎవరని అడుగుతారేం?"

"ఓహో...అమా..."

"అవును..."

"తెలియదు..."

"తెలిసినా చెప్పరన్నమాట?"

"నామాటకు అన్ని మాటలుండవు."

ఇద్దరం, ఒకరిని చూసి ఒకరం కొరకొరలాడాం-- నా మాటకు అతనికి కోపం రావచ్చునూ? -- అతని ధూకుడును నేను సహించాలీ? - కాని మనకోసం వచ్చిన పరాయి పెద్దమనిషితో మన విడిదిలో తగవులాడటం మంచిదికాదు కనుక--

"అవునండీ...ఆమె ఎవరో నాకు తెలియదు... ఎంత వయసో, కను ముక్కు తీరు ఎలా ఉంటుందో...ఇవన్నీ కనుక్కోవలసిన అగత్యం ఏం ఉంది? - కావాలంటే చిరునామా మాత్రం సప్లయి చేయగలను. ఆ మీద దేవర చిత్తము..." అని సర్ది చెప్పినా...ఆ వాలకంలోనూ అప్రయత్నంగా కొంచెం కొంటెతం మెరిసినందువల్ల...అతనికి మళ్ళా కోపం వచ్చేస్తూంది--

టీ వచ్చింది...దైవకృపవల్ల...యిద్దరం పుచ్చుకున్నాం. తాంబూలాం...సిగరెట్లూ...

—అతడు గడియారంవంక చూశాడు. నేను చెక్ బుక్ తీసి...అతనికి నా తాహాతుకు తగిన ప్రతిఫలం – అంకెవేసి...అందిచ్చి... 'చంద్రుడికి నూలుపోగు అనుకోవలసిందే' అని నవ్వుతూ అన్నాను...

అతడు మెదలకుండా తీసుకుని మడిచి పర్సులో పెట్టుకుని...ఆమె అడ్రసు అడిగి పుచ్చుకుని... సెలవు పుచ్చుకుంటా నన్నాడు....

'మీరు ఇక్కడ ఉన్నంతలో, తీరుబడి అయినప్పుడల్లా, యిక్కడికి దయచేస్తూంటే చాలా సంతోషిస్తాను...' అని మనస్ఫూర్తిగా కాకపోయినా, మాటవరుసకన్నా అన్నాను.

అతడు మెట్లుదిగి వెళ్ళిపోయిన తరువాత...నిర్వేదంతో నిట్టూర్పు విడిచాను; ఆశాభంగం అయింది: నే ననుకున్నాను కదా...కథలలో అంత భాగ్యం, సంపదా చిందించే కథకుడు లోభిగా ఉండి మనం అతికష్టంమీద యిచ్చే తృణానికి ఆశించు తాడా...అఫరుచేయడం మనకు దర్జా...అతడు మర్యాదగా అది అక్కరలేదని తిరిగి యిచ్చేయడమే కాకుండా, మన కష్టసుఖాలు కనిపెట్టి ఏ మహారాజ పోషకుడుగానో వేసుకోమని...మన చెక్కుకు తన చెక్కు జోడించితే – ఎంత బాగుండేది... అత్యాశకు పోతే యింతే అవుతుంది కాబోలు...ఆ నాలుగురాళ్ళూ ఉంటే యీ వారం పత్రిక పోస్టులో వెళ్ళేది...ఇప్పుడు దారి?

—అలాటి తవాయీలు తగలడం అదే మొదటిసారి కాదు కనక...ఓ పావు గంట మనసులో బాధపడ్డా, మొండికేయడం కష్టంకాలేదు...కానీ ఎప్పటి కప్పుడు తడుముకోకుండా కనబడేవాడికి గాలిలో మేడలు కట్టడం చేతనవుతుందా...అయినా ఉత్తరక్షణంలో ఏం జరుగుతుందో మనకేం తెలుసును, మంచో చెడో?...

మళ్ళీ తలుపు చప్పుడైంది:

అయిదు కావచ్చింది...ఇక పైమీద బట్టవేసుకుని బయటికి నడవచ్చును కదా అని అనుకుంటూన్నాను. కాని ....

తలుపు తీసే దిక్కు కూడా లేదు...ఆ కుర్రవెధవ వాడికి నిజంగా జీతం యివ్వడం శుద్ధ దండుగ... నిమిషం వాడికి కాలు అక్కడ నిలువదు...

—కొంచెం విసువుతో లేచివెళ్ళి తలుపు తీశాను– ఆ తలుపులతో అదో గొడవవచ్చింది...దగ్గిరగా గడియ లేకుండా వేసి ఉంచుదామా అంటే, రవంత గాలిసాగితే అద్దాలు పప్పు –– పప్పు అవుతవి––అందుకని––

—గుమ్మంలో ఎదురుగుండా నవ్వుతూ –– ఆమె నిలుచుని వుంది...

ఆ అమ్మాయి ఎవరో అప్పుడు నాకు తెలియదు కదా! ఎవరా అని ఆశ్చర్యపడుతూనే ... కలవరపాటుతో లోపలకు ఆహ్వానించాను...సిగ్గువేస్తూంది, ఆ పాతకుర్చీలో ఆమెను కూర్చోమనడం...కాని, మనభాగ్యం అంతేనాయెను...

మనకు సహజంగా ఉండే బిడియంతో, నేను సంకోచంతో మాటాడుతున్నాను: కాని ఆ అమ్మాయి చాలా బోళాగా...అతి చనువుగా...నేను ఒకమాట తెముల్చుకొనేలోపల తాను పదిమాటలుగా... నా గుండె కొంచెం కుదుటపడేసింది: ఇంతకూ ఆమె ఎవరో తెలుసునా...నా పత్రికకు అంత ప్రసిద్ధిని తెస్తూన్న ఆ కథలు...లోకంలో వున్న

బాధను, దరిద్రుల బాధలను...గుండెలు మండిపోయేటట్టుగా...అంత ప్రత్యక్షానుభవంతో చిత్రిస్తూన్నవి...అవి వ్రాసేది ఆ అమ్మాయే...

ఆమె, దయతో నన్ను చూడటానికి వచ్చినందుకు నిజంగా నాకు ఏనుగునెక్కినంత సంతోషంగా ఉంది...

కాని, యెంత దౌర్భాగ్యం...ఆమెను బహూకరించడానికి...ఆమాట అలా ఉండగా, ఆఖరుకు కాఫీ తెచ్చి యివ్వడానికైనా పైసా లేదు...

ఆమె, ఎదురుగుండా కూర్చుని మాటాడుతూంది... వింటున్నాను...నిజంగా ఆ ప్రశంసకు ఎంతైనా వుబ్బిపోవచ్చును: నా కృషినీ—నా పత్రికనూ ఎక్కడో ఆకాశానకు ఎత్తుతూంది. కాని, నా ధ్యాస అంతా అక్కడ లేదు...కళ్ళ ఎదురుగుండా ఖాళీపర్సు బావురుమంటూ కనబడుతూంది....కలగా... పచ్చకాగితాలు...నాకు అంత కలిమి ఉంటే...ఆమె రుణం కొంతవరకన్నా తీర్చుకోగలిగేవాడిని కదా! ఏమో ఎప్పటికన్నా కల నిజమైతే--

కల నిజంకావడం -- నిజంగా దారుణం...

--మనకళ్ళను మనం నమ్మకపోవడమనేది ఏమిటో మనకు ఎన్నడూ ఇదివరలో అనుభవంకాలేదు; కాని.. కళ్ళ ఎదుట, బల్లమీద...అలా ఆ దొంతరవుంటే...

'నేను చాలా సంతోషిస్తాను...మీరు మొగమాట పడకుండా తీసుకోవాలి....మీకూ, మీరు సారస్వతానికి చేస్తూన్న సేవకూ...మేం ఎవరమూ ఎన్నడూ విలువ కట్టలేం. అందుకుకాదు...ఎప్పటికీ పసిపాపగానే వుండదు కదా, ప్రాకులాడుతూ, పత్రిక? పెరిగి పెద్దదాతూన్న కొద్దీ, వన్నెలకూ చిన్నెలకూ...మీదే అంతా భారం అయినా మీ ముద్దూ ముచ్చటా మేమూ తీర్చుకునేందుకు మీరు అనుగ్రహించి అనుజ్ఞయివ్వాలి...తప్పదు...'

ఆ అమ్మాయిని అగౌరవించినట్లు కాదూ, అప్పుడు నేను తీసుకోకుండావుంటే...నా కనులేకాదు, మనసూ చల్లబడ్డది. కాని...ఎంత సిగ్గువేసింది?

"వెళ్ళి వస్తానండీ" అంటూ ఆమె లేచింది.

'మళ్ళీ తప్పకుండా--రండి' చాలా వినయంతో. హృదయంతో అన్నాను: ఆమె నవ్వుతూ...

'ఏలాగూ తప్పదు లెండి; నేను వస్తున్నాను కదా అని పోస్టులో పంపకుండా వెంట తీసుకువచ్చాను...ఇవాళ యిక్కడకు వద్దాం అనుకోకుండా బయలుదేరాను...అందుచేత రేపు పట్టుకు వస్తాను, కథలు...'

--గడియారం అరగంట కొట్టింది. కుర్రవాడు వచ్చి...టోపీ తీసుకుని...'వేళ అయింది, కిటికీలు మూసివేయనా' అనే ప్రశ్న–చూపు చూశాడు. నేనూ ఉత్తరీయం అందుకున్నాను. ఆమెను సాగనంపవచ్చును కదా అని...

ఇంతలో...అతడు వచ్చాడు;

ఆమెవంక వింతగా చూసి...నన్ను సమీపించి,

'మీకు కొంచెం శ్రమ...పరధ్యానంలో ఉండి ఇందాక తారీఖు ఇంకో నాలుగు నెలలకు వేశారు. నేను చూడలేదు. తీరా ప్రెజెంటు చేసేటప్పటికి...'

--చెక్ అందుకుని చూశాను...నిజమే, నాలుగుకు ఎనిమిదీ - ఎనిమిదికి నాలుగు...నెలా తేదీలు తారు మారుగా వేశాను. ఎన్నడూ లేదే అలా పొరబడటం...చెక్ బల్లమీద పడవేసి, జేబులోనుంచి, కాగితం తీసి యిచ్చాను; అతడు 'మార్చుకురానా' అనగానే నేను నవ్వి 'మార్చక ఏం చేస్తారు...కాని మళ్ళీరావడం ఎందుకు?' అన్నాను. అతనికి...అర్థం కాలేదు...

ఆ అమ్మాయి చెక్ తీసి చూసింది...పేరు చదివి...నేనింకా ఒకరికొకరిని ఎరుకపర చాలా వద్దా అనే మీమాంసలో ఉంటూండంగానే...తానే కలిపించుకుని మాటాడింది. ఒకరినిచూసి ఒకరు 'ఓహో' అనుకున్నారు...ఎన్నాళ్ళనుంచో ఎరుగున్నవాళ్ళలాగా... నామాటే మరచిపోయి...నావంకనైనా చూడకుండా మెట్లు దిగిపోతున్నారు....నేను మండిగం రెండు కమ్ములూ పట్టుకుని అలాగే నిలుచున్నాను--

ఆ ధీరుడు మళ్ళా తల నావంక త్రిప్పనైనన్నా లేదు. మెదలకుండా ఎక్కి కూర్చున్నాడు: ఆ అమ్మాయి మాత్రం, అడుగు కారులో ఉంచుతూ నా వైపుచూసి చేయి ఊపింది.... రెండు వేళ్ళు కదుల్చుతూ...కారు నిశ్శబ్దంగా రంయిన వెళ్ళిపోయింది...

--నేను నిజంగా నా ఫాయాకు కుబేరుణ్ణి అయిపోయినాను. ఆమె చలువచేత...ఇక పత్రికను ఎంతో బాగుచేయవచ్చును, ఎన్ని అందాలో తేవచ్చును: ఎందుకూ లోటు లేదు కదా...

అప్పుడు హడావుడిలో...ఆమెకు నా కృతజ్ఞత అయినా తెలుపలేదు....మాట తెముల్చుకుని ఏమన్నా గొణిగేవాడినో ఏమోకాని, యింతలో ముంచుకుపోయినట్లు ఆ దరిద్రుడువచ్చి...అసలు ఆమెనే ఎగురవేసుకుపోయినాడు: రేపు వస్తుంది కదా, అప్పుడు యధోచిత మర్యాదలన్నీ చేయవచ్చును అని మనసును సమాధానపరచుకున్నాను.

మరునాడు ఆమె రాలేదు: పోనీ, అమరుసటినాడైనా ...ఊహాఁ...కథలు పోష్టుకూడా చేయలేదు:

మూడోనాడు మాత్రం...నేను అప్పటికి ఎదురుచూడటం మానేశాను...ఉత్తరం... అతడు వ్రాస్తాడూ--

'భాయిజీ!

'మీకు...లోకానుభవం ఉందో లేదో నా కంత పరిచయంలేదు కనుక గట్టిగా చెప్పలేను కాని, కావ్యంలోకానుభవం-పూజ్యం... అది నేను వెంటనే గ్రహించాను...మీరు గమనించలేదు కాని.

'నాకు అప్పుడే అర్థమయింది: చెక్ వ్రాస్తూ నావంక చూశారే, 'ఏమిటి యీ భాగ్యవంతుడు మన పైసా ఆశించవచ్చాడా, సరదాకు కథలు వ్రాస్తున్నాడు కాని' -అలా అనుకుంటున్నారని నేను వెంటనే కనిపెట్టి - మీ ముఖం మీదనే నవ్వడం బాగుండదని బలవంతాన మింగేసి ఊరుకున్నాను.

'అవునులెండి , మీరిలా అనుకుని ఉంటారు. 'ఏ కథలో చూసినా అన్నీ సోఫాలూ, మార్బిల్ భవనాలూ, కార్లూ, న్యూషాలిమర్లూ...అలాటి జీవిత ఫాయాలో వాడు కనుకనే అంత స్వానుభవంతో వ్రాస్తున్నాడు...' అంతేకాదూ?

'అంతా అబద్ధం...అది ఊహాగానం. అప్పుడు నేను అతి సామాన్యుణ్ణి (ఇప్పుడు?... చివరదాకా ఓపికపట్టి చదవండి!) - మీరు చెక్, దయతలచి యివ్వకపోతే మనపని

పస్తు అయేది. తీరా కాళ్ళు యీడ్చుకుంటూ బ్యాంకుకు వెళితే--అక్కడ వాడు తిప్పికొట్టగానే నీళ్ళు కారిపోయినా ననుకోండి-- మీరు అందుతారో, అందరో, అయితే ఏం కావాలి?--మీ మీద ఆశతోనే పట్నం వచ్చింది...

'వచ్చినందుకు...

'చూశారా? -- మీరు ఎంత అమాయకులో!'

* * * *

పేజీ తిరగగానే దస్తూరిలో మొగ-వరవడి అయిపోయింది. ఇక ఆమె--

"అన్నగారూ!

"ఆయన పైన వ్రాసినట్లుగా - మీరు అమాయకులండి-నా కథలలో బాధ, దారిద్ర్యం పరమేశ్వరుడు నాకు ప్రసాదించకపోగా...కసితీర్చుకుంటూన్నట్టు...అతని కథల్లో అపురూపాలన్నీ అనుగ్రహించాడు.

"లేనివానికోసం కలలుకనడం -- మానవసహజం అవునా కాదా?

"కాని ఇంతకాలం -- నాకు లేమి ఏదో తెలియకుండా మాయచేసింది--కలిమి--

ఇప్పుడు -- ఈ కలిమి--

"ఇద్దరం...భాగ్యవంతులం."

* * * *

ఇద్దరూ కలిసి ఇలా చిలిపిగా వ్రాశారు.

"సంపాదకరాయా--

"పాపం! మిమ్మల్ని తలచుకుంటే నిజంగా జాలివేస్తుంది. పేదకు పెన్నిధానం దొరికిన తరువాత (ఇది కేవలం మా విషయంలో, స్వామీ! తమరు ఏమాత్రమూ ఆగ్రహించకండి) ఇంకా ఎంతకాలం, బీదతనం...

"మనమందరం భాగ్యవంతులం--

"మీ పత్రిక కలకాలమూ వర్ధిల్లవలెనని - కాబోయే దంపతులు దీవించడంకన్న, మీకు కావాలిసిందేముంది?

"కథలు--

"అవును, మీకెప్పుడూ అదే రంధి -- మాకేం పని పాటలు లేకనా మీ పత్రిక నింపడం--

"మీ మీద కోపంలేదు కనుక -- కోపం ఎందుకంటారా, కాదా మరి, చక్కగా కథలు వ్రాసుకుంటూన్నవాళ్ళకు 'మల్లెపూల తెప్పకట్టే' -- మీ పత్రికే కాదా...ఇంతకూ మూలం? -- మా అమ్మాయికి తప్పకుండా మన పత్రిక పేరు పెట్టుకుంటాం...దైవం రక్షించితే...

"అవును, మీరుచేసిన -- ఉపకారానికి --మీ కంతే కావాలి!"

అవును, నాకూ అంతే కావాలి. వీళ్ళయిల్లు బంగారం కానూ,--ఒకరిని చూసుకుని ఒకరు--ఎంత పొంగిపోవడం--చూసింది...మా ఆఫీసులో...ఈ నిర్వాహకం చేసింది--వాళ్ళు అన్నట్టు అమాయకుణ్ణి- నేను...కాని, ప్రతిఫలం--

కావ్యసంతానమఖ్రో అని మనం ప్రబోధించడం...కని పెంచడానికి వాళ్ళు తయారుకావడానికేనా...

కథలకేం...కావాలిసినన్ని వచ్చిపడుతవి: అంతగా దేశమే గొడ్డుపోతుందా...నా రెక్కలు చల్లగా ఉంటే చాలు-

కాని... యీ దెబ్బతో ఒక్క విషయంమాత్రం... తల బొప్పికట్టేటట్టు తెలిసివచ్చింది... కవి ... కావ్యంలో, కల్పనలో ప్రతిబింబించుతాడనే - సబ్జక్టివు-వాదం ఉందే అది నూటికి తొంభైతొమ్మిదిపాళ్ళు 'బన్‌కమ్' అని ఢంకా బజాయించి చెప్పడానికి...యింతకన్న కావలసిందేముంది?

-అంతా బుకాయింపు, ఇదీ కథే అనుకుంటారా...నా మాటలకేం...మళ్ళా ఓమారు కావలిస్తే ఆంధ్రపత్రికలో...ఆ దంపతులబొమ్మ చూడండి: మరీ అందంగా ఉంటారు...అది నిజంగా--నిజం!

★ ★ ★